

Myślenie modelem: kompetencja, której szkoła nie może przegapić.

W ostatnich miesiącach w sieci krąży jedno zdanie: **Prompt engineering jest martwy**. Przez chwilę można w to uwierzyć. Modele faktycznie stały się grzeczniejsze, bardziej intuicyjne i mniej kapryśne. Wiele osób zaczęło powtarzać, że dziś wystarczy mówić normalnie, a AI sama wszystko zrozumie. Ale wtedy dzieje się coś naprawdę interesującego. Zaczynasz obserwować ludzi, którzy tworzą z AI **imponujące efekty**: od skomplikowanych analiz po świetnie zaprojektowane scenariusze lekcji. I nagle okazuje się, że to wciąż ci sami praktycy, którzy od lat pracowali inaczej: **nie pisali tylko do modelu, ale myśleli razem z modelem**.

I właśnie w tym momencie dociera prawdziwa zmiana: **Prompting nie umarł, on awansował**. Modele przeszły na wyższy poziom. Tyle że większość użytkowników... zapomniała zmienić swój tryb pracy.

Jak długo trwała szkolna iluzja promptowania?

Przez długi czas żyliśmy w przekonaniu, że inżynieria podpowiedzi to tylko proste sztuczki:

- dopisanie kilku efektownych przymiotników,
- rzucenie magicznego zaklęcia typu *Jesteś ekspertem od...*,
- kopiowanie gotowych szablonów z internetu,
- sklejenie słów i liczenie, że AI domyśli się reszty.

To nie była inżynieria. **To była wiara w automaty do gier wrzucasz monetę, odbierasz nagrodę. Co robią ludzie, którzy naprawdę osiągają świetne wyniki?** Nie piszą podpowiedzi. Prowadzą rozumowanie.

Zmiana jest subtelna, ale fundamentalna.

- **Kiedyś:** *Zrób tę rzecz.*
- **Dziś:** *Przejdźmy przez to wspólnie.*

To dialog, iteracja, prowadzenie modelu przez proces myślowy – tak jak prowadzimy ucznia na lekcji od nie wiem do rozumiem.

Jak wygląda przepływ pracy elity promptowania?

1. **Zaczynają szeroko: generują opcje.**
2. **Wybierają najlepszą ścieżkę.**
3. **Rozwijają ją szczegółowo.**
4. **Oceniają krytycznie.**
5. **Dopracowują finalny efekt.**

To nie jest prompt. **To proces poznawczy.**

Dlaczego większość ludzi przegapiła zmianę?

Bo nowa inżynieria promptów nie wygląda jak sztuczka.

Wygląda jak:

- zadawanie pytań,
- rozbijanie problemu na etapy,
- stawianie kryteriów,
- szlifowanie wyniku,
- ruch tam i z powrotem jak na dobrej konsultacji.

Wygląda... zwyczajnie. A zwyczajność bywa mniej atrakcyjna niż magiczne formułki. W tym czasie wielu nadal szukało:

- idealnego tonu,
- idealnego szablonu,
- idealnego zaklęcia.

Jakby AI była automatem: *wstaw tekst → odbierz produkt*, a AI od dawna jest czymś innym, **partnerem poznawczym**. Partnerstwo wymaga rozmowy.

Co to oznacza w edukacji?

Polonista, który myśli modelem, ma przewagę. Zamiast: *Napisz konspekt lekcji o 'Świteziance'*.

napisz:

Przygotuj trzy wersje lekcji, każdą dla innego typu uczniów: rozproszonych, ambitnych i wycofanych. Następnie wybierz najlepszą i rozwiń ją krok po kroku.

Matematyk może w końcu tłumaczyć na ludzkim poziomie.

Zamiast: *Wyjaśnij równania z jedną niewiadomą.*

to

Rozłóż to na 5 kroków i po każdym pytaj, czy kontynuować.

Historyk zyskuje narzędzie do pracy problemowej.

Podaj przyczyny powstania styczniowego → oceń je → wybierz najważniejszą → wyjaśnij uczniowi metaforę.

Sekretariat i administracja oszczędzają godziny.

Zanalizuj ten dokument → wyróżnij zbieżności z rozporządzeniem → zaproponuj poprawki.

Dyrektor szkoły przestaje być samotny w procesach decyzyjnych.

Przygotuj 3 scenariusze decyzji → oceń ryzyka → zaproponuj rekomendację.

Nadchodzi nowa era. I jest bardziej myśląca niż kiedykolwiek.

Wygrają ci, którzy potrafią:

- dzielić problemy na kroki,
- prowadzić model przez rozumowanie,
- iterować,
- poprawiać,
- dopracowywać przejrzystość.

Prompt nie jest produktem. **Produktem jest Twój proces myślenia wspólnie z AI.** Ci, którzy to odkrywają, to zbudują przyszłość edukacji, a Ci, którzy nie będą się zastanawiać, kiedy ich wyprzedzono.

Dobra wiadomość? Nie spóźniłeś się. Przyszedłeś w idealnym momencie.

Prompting nie zniknął. Po prostu stał się bardziej... ludzki. I bardziej wymagający ponieważ wymaga myślenia, nie zaklęć. A my, nauczyciele, potrafimy myśleć znakomicie. Teraz wystarczy to myślenie połączyć z AI.

20 ćwiczeń myślenie modelem dla nauczycieli.

1. Rozbij zagadnienie na kroki (dla każdego przedmiotu).

Cel: nauczyć się kierować AI przez proces.

Zadanie: weź trudny temat z programu i poproś AI:

Rozbij to na 5 etapów. Zatrzymuj się po każdym i pytaj, czy kontynuować.

Refleksja: co dało rozbicie na kroki?

2. Trzy alternatywy: wybór najlepszej (dla polonistów, historyków, matematyków).

Zadanie:

Podaj 3 sposoby wyjaśnienia tego tematu różnym typom uczniów: wzrokowcom, słuchowcom, uczniom z trudnościami.

Następnie: wybierz najlepsze i poproś o rozwinięcie.

3. Myślenie kontrastowe: co się może nie udać? (dla wszystkich).

Zadanie:

Przygotuj scenariusz lekcji X. Następnie wskaż, co może pójść źle i zaproponuj poprawki. Uczy krytycznej iteracji.

4. Zaczynij szeroko, a następnie zawężaj (dla nauczycieli przytłoczonych materiałem).

Zadanie:

Podaj 10 sposobów realizacji tego tematu. Teraz wybierz 2 najbardziej realistyczne w warunkach mojej szkoły.

5. Naucz AI kontekstu.

Zadanie: zanim poprosisz o odpowiedź: *Oto kontekst lekcji / profilu uczniów / problemu. Na tej podstawie zaproponuj rozwiązanie.* Porównaj wyniki: bez kontekstu vs z kontekstem.

6. Mapowanie błędów uczniów (matematyka, język polski, biologia).

Wymień najczęstsze błędy uczniów przy nauce X. Opracuj mini-lekcję, która zapobiega każdemu z nich.

7. Dialog zamiast monologu – zadawaj pytania zwrotne.

Zadanie:

Przedstaw temat w formie rozmowy – pytaj mnie jak ucznia i prowadź krok po kroku.

8. Tworzenie łańcucha myślenia (dla nauczycieli klas 4–8 i ponadpodstawowych)

Wyjaśnij X, pokazując każdy krok Twojego rozumowania. Niczego nie pomijaj.

9. Poproś AI o... sprzeciw (myślenie krytyczne)

Przygotuj argumentację na TAK. Teraz przygotuj argumentację na NIE. Teraz zsyntetyzuj kompromis.

10. Lekcja w 3 wersjach (różne poziomy uczniów)

Polecenie:

Przygotuj ten sam temat w wersji dla: uczniów bardzo słabych, średnich, bardzo mocnych. Porównaj różnice.

11. Ludzie, procesy, zasoby – myślenie organizacyjne (dla wychowawców i dyrektorów)

Rozbij to zadanie na: cele – zasoby – ograniczenia – ryzyka – plan działania.

12. Tworzenie modeli mentalnych (np. dla nauczycieli fizyki, geografii)

Przygotuj metaforę, która pozwoli uczniowi intuicyjnie zrozumieć to zjawisko.

13. Sprawdzanie jakości odpowiedzi (rubryka w 3 krokach)

Oceń tę odpowiedź według 3 kryteriów: jasność – poprawność – przydatność. Oceń w skali 1–5. Zaproponuj poprawki.

14. Iteracja z ograniczeniem (dla nauczycieli przytłoczonych nadmiarem treści)

Przedstaw to zagadnienie w maks. 150 słowach. Teraz rozwiń najtrudniejszy fragment do 300 słów.

15. Pułapki myślowe – znajdź luki (dla wszystkich)

Znajdź luki logiczne w moim planie lekcji / projekcie / wyjaśnieniu i zaproponuj poprawki.

16. Scenariusz decyzyjny (dla wychowawców i pedagogów)

Oto sytuacja problemowa... (np. konflikt uczniów). Podaj 3 możliwe decyzje, oceń ich konsekwencje i wskaż najlepszą.

17. Symulacja klasy (dla nauczycieli praktyków)

Symuluj zachowanie klasy podczas tej lekcji. Pokaż 5 trudnych momentów i zaproponuj reakcje nauczyciela.

18. Przetwarzanie wiedzy – od tekstu do działania

Przepisz ten fragment podręcznika tak, aby uczeń wiedział co ma zrobić, a nie tylko co ma wiedzieć.

19. Projekt krok po kroku (dla nauczycieli projektowych)

Rozbij większy projekt (np. makieta, esej, prezentacja) na tygodniowe kroki z listą celów i narzędzi.

20. Myślenie modelem w praktyce – jedno zadanie, wiele iteracji

Zadanie prowadzone w 4 krokach:

1. *Opisz temat.*
 2. *Wyjaśnij go prostszym językiem.*
 3. *Wyjaśnij go za pomocą metafory.*
 4. *Wyjaśnij go w formie ćwiczenia praktycznego.*
- Analiza: który sposób najsukuteczniej tłumaczy temat?